

Afsluiting project Gezond Groeien

'Hand in eigen boezem'

Samenleving | Tekst: **Pascal Philipsen**

De deelnemers aan het project Gezond Groeien behaalden gemiddeld een antibiotica-reductie van 50 procent. "Het is zaak om aan verlaging te blijven werken. Daarvoor zijn discipline, focus en moed nodig", aldus dierenarts Jan van Vuren.

Vier Brabantse varkenshouders stapten oktober 2010 in het project Gezond Groeien. In het afsluitende symposium werden de resultaten gepresenteerd van anderhalf jaar inzet. Antibiotica-reductie met behoud van rendement was het uitgangspunt van het project Gezond Groeien. Aanleiding was voornamelijk de zorg van burgers. "De burger maakt zich zorgen over de eigen gezondheid. We hebben als sector te kampen met onwaarheden en vooroordelen. Gelukkig wordt de agrifoodsector door de overheid gezien als een economische topsector voor Nederland. Er zijn vele rapporten verschenen die op hetzelfde neerkomen: we hebben de meest innovatieve en

efficiënte varkenshouderij van de wereld, maar qua diergezondheid en -welzijn zijn er verbeterlagen te maken", aldus Huub Franssen, directeur van mengvoerbedrijf Franssen Gerrits.

Aanleiding

Volgens Jan van Vuren, dierenarts van DAC Aadal, waren er drie aanleidingen om het project Gezond Groeien te starten en er actief mee aan de slag te gaan: maatschappelijke verantwoordelijkheid, rendement in de varkenshouderij en werkplezier. "Zouden we slagen in een antibiotica-reductie door optimalisatie van bedrijfsprocessen zonder verlies van rendement? Dat was destijds nog een vraag, maar inmiddels is duidelijk dat dit zeker mogelijk is door gedisciplineerd werken, focus en de moed om eraan te beginnen."

Knelpunten

Gedurende het gehele traject zijn twee zeugenbedrijven, twee combinatiebedrijven en twee vleesvarkensbedrijven gevolgd. Gestart is met een nulmeting: waar staat het bedrijf qua dierdagdosering, groei, voederconversie, uitvalcijfers en externe en interne biosecurity. Gerjan Baan van HAS Den Bosch bracht alles in kaart. Tevens werden alle handelingen op het bedrijf onder de loep genomen: biggen behandelen, spenen, dekmanagement, reinigen, ontsmetten, et cetera. De uitkomst van de nulmeting bracht knelpunten naar voren die de basis vormden voor een plan van aanpak.

De verwerking van alle verkregen gegevens verliep via het digitale begeleidingssysteem ResPig van Intervet. Dit is een structurele

manier van gezondheidsbegeleiding met een protocollaire aanpak. De monitoring en verbeterpunten zijn maatwerk. De manier om bij bedrijf A de dierdagdosering antibiotica te verlagen, kan compleet anders zijn dan bij bedrijf B. Ieder van de zes bedrijven had een eigen begeleidingsteam, bestaande uit een voervoorzitter en dierenarts. Elke maand kwamen zij bijeen om te evalueren. Elk kwartaal was er een bijeenkomst met alle teamleden en een externe spreker.

Uitkomsten

De resultaten zijn niet verrassend, wel realistisch. De gezondheidskosten daalden aanzienlijk doordat de dierdagdoseringen afnamen. De grootste 'antibioticaslurpers' bleken Streptococci, APP, PRRS, griep, Circo, overbezetting en mengen van tomen. Gemiddeld is er in de Nederlandse varkenshouderij over 2010 en 2011 een antibiotica-reductie van 40 procent gerealiseerd. De deelnemer met het beste resultaat behaalde een reductie van 96 procent, terwijl er ook een bedrijf te maken kreeg met een verhoging van 9 procent vanwege APP-problemen. Gemiddeld behaalden de zes bedrijven 50 procent reductie, 10 procent beter dan de landelijke score. "Dit zijn de cijfers op het vooraf afgesproken eindpunt", meldt Van Vuren. "Het is zaak aan verlaging te blijven werken. Op nul zullen we nooit uitkomen, omdat er altijd dieren ziek kunnen worden. Maar de focus moet liggen op het curatieve gebruik, niet op het preventieve. Met de juiste aanpak is veel mogelijk. Die aanpak zit niet in een potje. Het is maatwerk, mensenwerk en teamwork. We zijn er nog niet, maar wel op de goede weg. Uiteindelijk kunnen we allemaal winst boeken, maar het vergt durf en moed om te veranderen."

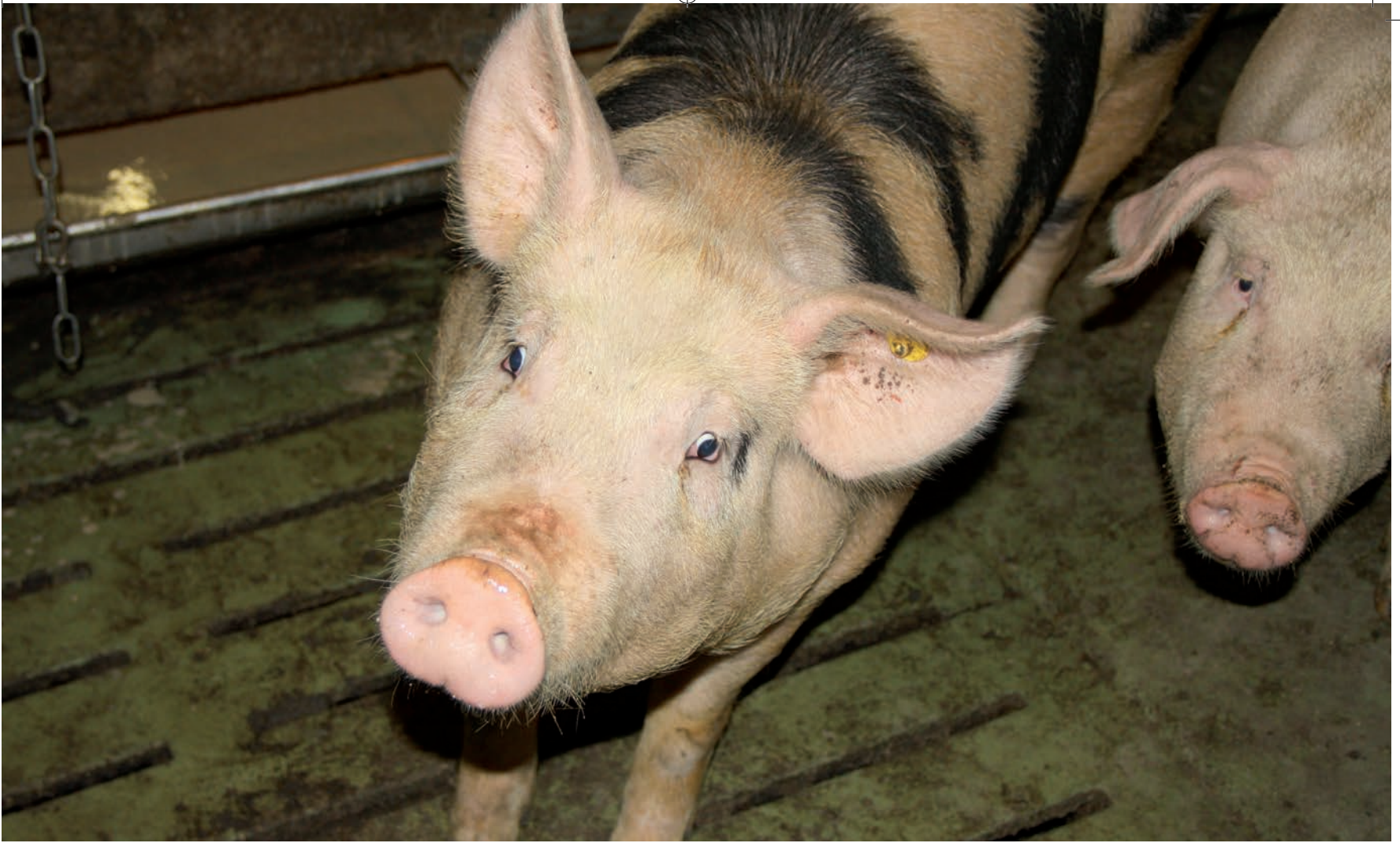
Gezondheidswetenschap

"Van huis uit ben ik dierenarts, maar niet zo'n fanatieke. Ik hou namelijk niet van zieke dieren. Ik heb een passie voor gezonde dieren en mensen. Dat vergt een ander denken", aldus Frans van Knapen, hoogleraar aan de faculteit diergeneeskunde bij Universiteit Utrecht.

Qua diergezondheid zijn er verbeterlagen te maken, meent Huub Franssen (rechts).

De veehouderij krijgt de zwartepiet toegespeeld rondom bacterieresistentie in Nederland.

Volgens Van Knapen zijn er duidelijke ontwikkelingen in veterinaire volksgezondheid over de eeuwen heen. "De ontwikkeling begon met georganiseerde dierziektebestrijding. Alles wordt gedaan om grote uitbraken van epidemieën te voorkomen. Het is het tijdperk van de voedselzekerheid, waarin alles wordt gedaan om überhaupt fatsoenlijk eten voor de bevolking te verkrijgen. Daarop volgde een periode van vleeskeuring en beperkte zoonosecontrole. Voedselveiligheid deed zijn intrede. Momenteel zit Nederland in de transitie van voedselveiligheid naar gezondheidswetenschap. Dit is alleen weggelegd voor de welvarende landen, waarbij de varkenshouderij op een hoog plan wordt getild. Het gaat om de overgang van diagnose van het individuele dier naar monitoring van de populatie, het verzamelen van de juiste data met een voorspellende waarde. De dierenarts wordt risicoanalist en verandert langzaam van ziektespecialist naar gezondheidsdeskundige." Van Knapen benadrukt de samenwerking tussen dierenarts, varkenshouder en voeradviseur, alsmede het hebben van een gezondheidsplan dat uitgaat van aanpak op maat. "Daarbij is kennisoverdracht en transparantie in de keten belangrijk. Hygiëne, stalklimaat en goed voer zijn goede uitgangspunten om aan te werken."

Beeldvorming

Momenteel bepaalt de consument de markt. In het huidige maatschappelijke debat heeft iedereen een persoonlijk waardeoordeel, emotionele visie en vooronderstellingen. Het beeld dat de media creëren van de varkenshouderij is nog vaak gestoeld op de grijpers die besmette varkens afvoeren. De veehouderij krijgt ook de zwartepiet toegespeeld rondom bacterieresistentie in Nederland. "MRSA en ESBL zijn slechts voor 10 procent veegerelateerd", betoogt Van Knapen. De MRSA-bacterie kan zeker in de stal worden opgelopen, maar niet in de mens overleven. Een weekje Terschelling en je bent hem kwijt."

ESBL, een enzymstelsel dat overdraagbaar is van bacterie tot bacterie, is een serieuzer probleem. Maar ook hier is het in hoofdzaak een humaan probleem waaraan de veehouderij slechts 10 procent bijdraagt. Veel heeft met keukenhygiëne te maken. ESBL komt voor in huis-, tuin- en keukenbacteriën. "Ten onrechte wordt vooral met een beschuldigende vinger naar de pluimvee- en varkenshouderij gewezen. Toch is de huidige eis tot vermindering van het antibioticumgebruik in de veehouderij gerechtvaardigd, al is het aandeel slechts 10 procent. We steken onze hand in eigen boezem", besluit Van Knapen. ♦

Gezond Groeien

Praktijkproject Gezond Groeien is een ketenproject van dierenartsencombinatie Aadal, voerfirma Franssen Gerrits en farmaceut MSD, in samenwerking met vier regionale varkenshouders met in totaal zes bedrijven. De 5-sterrenregio Noordoost-Brabant ondersteunt het project waarbij medewerkers van HAS Kennistransfer de praktische begeleiding op zich heeft genomen. De aftrap vond plaats in oktober 2010. Het afsluitende symposium is bedoeld als startpunt voor verdere uitwisseling en verspreiding van de vergaarde informatie. Gezond Groeien geeft de varkenshouder inzicht en praktische instrumenten om het antibioticumgebruik te reduceren en bij voorkeur preventief behandelen tot nul terug te brengen. Voor de varkenshouder moet het leiden tot een plezierig werkklimaat, goed rendement en gezonde dieren.